

Perú busca un president

L'escriptor Mario Vargas Llosa i l'enginyer agrònom Alberto Fujimori Fujimori, dos polítics de reconeguda inexperiència, s'enfronten per la presidència del Perú aquest proper diumenge.

Mario Vargas Llosa, autor d'obres tan admirades com *La guerra del fin del mundo* i *La ciudad y los perros*, encapçala el Front Democràtic (Fredemo), una coalició integrada pel Moviment Llibertat, fundat pel mateix escriptor, el Partit Popular Cristià (PPC), de l'ex-alcalde de Lima Luis Bedoya Reyes, i el Partit d'Acció Popular (PAP), de l'ex-president Fernando Belaunde Terry. El segon, ex-rector de la Universitat Agrària, és el creador de Canvi 90, un moviment heterodox que donà la sorpresa en la primera volta electoral, celebrada el passat 8 d'abril.

Els dos candidats, i els seus equips d'assessors, han aprofitat aquest parèntesi entre les dues voltes per polir el programa, estudiar les febleses del contrari i passar a l'atac. Vargas Llosa, recuperat d'una derrota que no estaria mai en la imaginació d'un literat per exagerada, baixà als *pueblos jóvenes* (barris de barraques) sense americana i corbata per intentar explicar les excel·lències del programa neoliberal i conservador. L'escriptor, demacrat per les nits d'insomni, recorregué barris i barris de misèria d'una Lima cada vegada més pauperitzada. L'esforç per desfer la imatge d'opulència va ser innegable. Vargas Llosa arraconà alguns personatges nefasts durant la primera volta, com el seu fill Álvaro, i evità les aparicions públiques al costat dels desgastats polítics de la dreta, com l'ex-ministre Manuel Ulloa o Belaunde. L'única persona que l'acompanyà a tot arreu fou Patricia Llosa, convertida també al populisme.

Fujimori, el *Chino* per als peruans, continuà utilitzant les armes que li donaren tan bon resultat el 8 d'abril: un llenguatge directe, en el qual destacà la seva desvinculació dels partits tradicionals i la voluntat de sortir de la crisi econòmica amb unes reformes graduals preparades per l'economista Santiago Roca, evitant així les doloroses conseqüències del "xoc" anunciat per Vargas Llosa. Amb paciència oriental, aconseguí no entrar en la guerra de desqualificacions i d'atacs que volien els sectors periodístics vinculats al candidat de la dreta. Al voltant del seu *fujimòbil*, un tractor preparat expressament per a fer campanya, el candidat de Canvi 90 trepitjà tots els barris de Lima, on despertà, com a mínim, l'apassionament de seguidors i detractors.

"¿Com hem de tenir un president japonès?", digué Roxana, una senyora de classe mitjana del barri de Sant Isidro de Lima. Aquesta pregunta va ser escoltada repetidament, quasi sempre en boca de persones de classe alta i mitjana, ara empobrida. Encara que Fujimori recordà durant la campanya que ell se sentia peruà i que l'únic estranger podria ser Vargas Llosa, que ha viscut els últims 30 anys a Europa, aquest argument ètnic-racial no estigué absent dels debats electorals del carrer.

L'èxit de Fujimori, com observà un estudiant universitari, obrí el delicat tema del racisme en un país que el nega però on el blanc se sent superior al mestís i el mestís creu que l'indi, tant andí com amazònic, és poc més que una bèstia. En aquesta peculiar confrontació

racial, Vargas Llosa estava a la banda dels blancs i dels mestissos amb aspiracions, mentre que Fujimori, com a representant d'una minoria també marginada, a la de la majoria exclosa del poder: els *cholos* (mestissos).

És un misteri per què Vargas Llosa acceptà el repte de presentar-se a les eleccions per la presidència del país més convulsionat d'Amèrica. Ell ha insistit que ha estat com un deure, que només li ha dut maldecaps i li ha interromput l'activitat literària. Els seguidors de l'escriptor repeteixen que és el millor candidat, el més reconegut internacionalment i l'únic amb capacitat per a traure el país del forat on es troba. D'altres, que diuen conèixer les interioritats de la política peruana, pensen que Vargas Llosa va ser forçat a presentar-se per les grans famílies.

"Guanyi qui guanyi, ho tindrà molt dur", avançà un empleat de banca que no amagà que votà Vargas Llosa malgrat que no pot veure els *pitucos* (gent guapa) que l'envolten. De moment, les enquestes pronostiquen una segona volta molt disputada, amb un lleuger avantatge per a Fujimori sobre Vargas Llosa. Si, com s'ha previst, el candidat de Canvi 90 aconsegueix captar el vot de l'esquerra (Esquerra Unida i Esquerra Socialista) i de l'Aliança Popular Revolucionària Americana (APRA), aconseguirà la majoria relativa. Vargas Llosa, malgrat la moderació de darrera hora, només pot comptar amb els vots de la primera volta, insuficients per a derrotar Fujimori.

La polarització del Perú,

com advertí l'escriptor, és contraproduent, encara que ell no ha fet res per evitar-la en negar-se al consens. El candidat elegit es trobarà el pròxim 28 de juliol, quan rebí la banda presidencial de mans de l'aprista Alan García, amb un país desmoralitzat, arruïnat, assetjat per la insurgència de Sendero Luminoso, corromput pel narcotràfic i políticament dividit. El futur govern serà inestable perquè cap força política assolí la majoria en les eleccions del 8 d'abril. Encara que el president gaudeixi d'amplis poders, es farà necessari governar amb acords per a evitar una ruptura al Parlament.

Aquest problema, però, no serà el més greu. El nou president, sigui Fujimori o Vargas Llosa, està obligat a intentar aturar una hiperinflació (2.650% el darrer any) que ha espantat les inversions i s'ha menjat el poder adquisitiu de la majoria dels peruans. Vargas Llosa ho vol aconseguir amb un programa radical, semblant a l'aplicat a Bolívia. Els economistes contraris a l'escriptor responen que aquest pla augmentarà les desigualtats i afavorirà els de sempre: la insolidària burgesia peruana que ha estat especulant durant aquests cinc anys de govern de García, aprofitants els tipus de canvi del dòlar. Fujimori promet un sanejament econòmic sense retirar les subvencions als productes de primera necessitat. "Aquest país necessita un pla econòmic dur, que afronti els problemes estructurals. Però les conseqüències socials poden ser terribles i aquest és un preu que ningú està disposat a pagar", ens diu un economista

Mario Vargas Llosa, en la segona volta de les eleccions, evita les aparicions públiques al costat dels polítics de la dreta.

que pensa votar en blanc.

Una explosió social, provocada per l'augment dels aliments si són retirades les subvencions, només seria aprofitada per Sendero i les forces que estan disposades a combatre les desigualtats amb les ar-

mes, com el pro-castrista Moviment Revolucionari Túpax Amaru (MRTA). Sendero, com reconegué Alan García, és l'únic que funciona a Perú: ha aconseguit en deu anys estendre la guerra a la meitat del país, aliant-se amb els narcotraficants a la zona de producció de fulla de coca de l'Alto Huallaga i ha deixat milers de morts pel seu sectarisme maoista. És, sense dubte, el principal problema perquè "ningú pensa invertir en un país en guerra", com diu un empresari.

Desfer Sendero sense caure en les temptacions de la *guerra bruta*, demandada pels militars, és un repte per a un estadista de categoria. Quasi tant com aturar la inflació i tornar l'optimisme als peruans

Antoni Castel